

grajanjem onemogočile redno državnozbornsko delovanje. (Pritrjevanje). In med temi strankami se je mimo nemških narodnjakov odlikovala socialdemokratska stranka. (Klici: Tako je, tako je!) Tudi ona je kričala, divjala ter razbijala v državnem zboru, da je bilo vsako delo nemogoče. S tem se je potisnil vladni § 14 v roke, s katerim se je izdal sedaj novi sladkorni davek. Smešno, neresnično in zlobno je torej, ako socialdemokratje razglašajo, da krščansko-socialna stranka je zakrivila sladkorni davek. Socialdemokrate peče zdaj že vest, da so sokrivci na povišanju tega težkega užitninskega davka, zato bi radi sedaj zvrnili krivdo na druge rame. A zaman je njih trud. Krščanski socialci so bili vedno proti povišanju tega davka, kakor so sploh nasprotni vsemu, kar ne pospešuje blagostanja trpečega delavskega stanu. (Dolgotrajno viharno pritrdjevanje.) Na to se je še sprejela govorovi vsebini primerna resolucija.

Po poročevalčevem govoru nastopili so še nekateri krščanski socialci s kratkimi stvarnimi besedami, a tudi jeden socialdemokrat (nekateri še so ostali pri zborovanju) se je oglasil, a ker se niti ni znal razločevati med krščanskimi socialci in nemško konservativno stranko, se je le popolnoma osmešil. Proti sedmi uri je zaključil predsednik zborovanje in izrazil zahvalo mariborskim krščansko-socialnim delavcem, ki v treznem političnem mišljenju in nastopanju visoko nadkriljujejo razdivjane in razgrajajoče mokrače.

Štajarski slovenski delavci.

Od zadnjih državnozbornskih volitev se je mnogo storilo za stanovsko združevanje spodnještajarskih slovenskih delavcev. Izmed večjih naših mest zaostaja še le Ptuj, kjer se nič ne stori za delavske kroge. V Celju in Mariboru pa vrlo napreduje delavsko gibanje. Izven mest po deželi je menda najmočnejše delavsko družabno življenje po dravski dolini. Upati smemo, da bo pri prihodnjih državnozbornskih volitvah slovensko delavstvo v peti kuriji odločilen faktor. Čeprav še niso delavci po dravski dolini povsodi združeni v posebna društva, vendar so njih čustvovanja (simpatije) na strani krščansko-slovenske delavske organizacije. Nemški krogi ne store za delavce popolnoma nič, ampak jih mirno vestjo prepuščajo židovski socialni demokraciji. Sedaj je zastopnik pete kurije v državnem zboru Nemec, toda če bo tudi prihodnjič, to je veliko vprašanje, kajti tudi delavcem

bil je bojda na ciprskem otoku v mestu Citium škof in tudi tukaj pokopan, a njegovo truplo so neki odnesli Benečani. V larnaskih krémah dobilo se je izvrstno sladko ciprsko vino in sicer iz začetka prav po ceni; ko je pa več romarjev prihajalo, se je vino hitro podražilo. Spominjam se, da so si naši ljubi koroški romarji kupili velik vrč dobrega vina z namenom, da ga vzamejo na svoj dom; ker so pa pozneje zvedeli, da bi bilo treba v Trstu mnogo colnine plačati, so ga rajši sami spili, na ladiji so se par večerov slišale vesele pesmi, ker koroški romarji so bili dobre volje. Ker sem že pri Korošcih, naj še omenim, da je bila ta dežela v naši romarski družbi prav dobro zastopana po 7 krepkih možih na pr. gosp. prošt Plešušnik, okrajni glavar Šuster in profesor Koh iz Beljaka. A iz cele Kranjske je bila samo ena ženska, gospa Gšmajdler iz Ljubljane. Kranjci so menda že slutili, da bodo kmalu uprizorili posebno romanje.

V torek opoludne bili smo zopet vsi zbrani na krovu našega nam že jako ljubega parnika «Urano»; na njem je zdaj bilo, da se še sklep našega potovanja dobro dovrši, ker celih 5 dni ga nismo več zapustili, dokler namreč nismo stopili na evropska in ob enem avstrijska tla v Trstu. Pri odhodu iz Cipra bili so vsi romarji zelo veseli in sicer

prijazni nemški volilci se bodo morali ozirati na slovenske volilce dravske doline.

Gole fraze obmejnih Slovencev.

V nedeljo dne 6. avgusta so kranjski liberalci zborovali v Starem trgu pri Ložu. Deželni poslanec g. Božič je izrekel v svojem govoru tudi te-le besede: «Pri tej priliki se ne more zamolčati, da so se obmejni Slovenci glede sprave (med liberalnimi in katoliško-narodnimi poslanci) kaj čudno vedli. (Klici: Jako čudno!) Ko se je sprava sklepala, rotili so nas na vse možne načine, naj jo podpišemo, naj jim pomoremo; a ko so klerikalci snedli svojo besedo in poteptali spravo (ker liberalci niso hoteli pretrgati zveze z nemškimi veleposestniki), tedaj niso imeli niti najrahljše grajalne besede za to početje (Klici: To je značilno!), kar mora napraviti utis, da so bili tudi njihovi obupni klici **gola fraza!** (Posamezen ugovor: Ne, fraza niso bili. Živahni protigovori in klici: Božič ima prav!)» Naši obupni klici so torej le gola fraza! Tako more govoriti samo Slovenec, kojega narodnost je postala bankrotna, take izjave more delati le ona slovenska stranka, koji služi beseda narodnost samo v sebične namene. Vemo sicer, da politično obzorje Božičevo ne presega niti mej njegovega volilnega okraja, kamo da li meje kranjske dežele, vendar tudi to je znano, da je Božič poslušen avtomat in pokorno trobilo liberalne stranke. Štajarci si hočemo zapomniti stranko, ki izjavlja po svojih poslancih, da so naši obupni klici le — gola fraza.

Avstrijski Nemci.

Plačani prusaški agentje in kratkovidni nemški poslanci so vstrajno hujskali nemško ljudstvo proti vladni v Avstriji. Sedaj jim gre setev v klasje. Nemškega ljudstva se je prijel prekucijski in protiaustrijski duh, da se ga zmernejši Nemci sami boje. Zadnji teden je prišlo na pr. v Solnogradu do krvavih izgrediv. Reda policija ni mogla več vzdrževati, vojaški bajoneti so morali priti na pomoč. Odločilni krogi bodo kmalu uvideli, če že niso, da so le Slovani zanesljivi avstrijski državljani in le z njimi bo treba vladati.

Wolf jo je skupil.

V nedeljo je imel pretepaški poslanec Wolf zaradi neke razžalitve dvoboj z nemškim poslancem Křepekom. Wolf jo je pošteno dobil. Težko ranjen v obrazu mora sedaj ležati, a njegovi pristaši žalujejo, ker je mojster vseh nemških pretepačev našel še večjega mojstra. Nemškemu narodu pa se mora častitati, da ima toliko izbornih pretepačev!

najprej zato, ker nam je dozdej vse tako srečno steklo in se nam nikjer ni pripetila huda nesreča; v Damasku bila sta sicer dva romarja precej nevarno zbolela; a ko smo mi odhajali, sta se le posilila in se nam tudi pridružila. Veselilo nas je drugič tudi to, da smo imeli že za seboj take kraje, v katerih prebivajo naši sovražniki in kjer se še zelo šopiri satan in njegovo kraljestvo; v Bejrutu in Damasku smo to dovolj čutili in se radi vmaknili mohamedanom nevernikom. Najbolj nas je pa navduševala in osrečevala misel, da se zdaj naravnost peljamo — domu, da je mila domovina naš cilj, kjer naši ljubi že nestrpno čakajo naše vrnitve. Kdor je že bil v daljnih krajih, kjer se govori nam neznan jezik in se nihče ne briga za ubogega tujca, ve, kaj se to pravi, delj časa ločen biti od ljube domovine. Nek tirolski duhovnik mi je na tistem potožil, da še nikdar ni bil tako žalosten kakor zdaj, ko že več tednov ni gledal domačih visokih gora in bujno zelenih planinskih livad. Ogru zopet se pa v tujini tako toži po njegovi žalostni pusti, da zbolí samega koprnenja po rojstnem kraju; zares ljubo doma, kdor ga ima.

Dež za solncem mora priti, za veseljem žalost biti; tudi na ladiji ni dolgo vladalo veselje, ker že v sredo oglasila se je huda nevolja — morska bolezen. Nekateri so mis-

Ruski car ne bo odstopil.

Ker je francoski minister zunanjih zadev Delkase pretekle dni obiskal Petrograd, da se je razgovarjal in posvetoval z ruskimi ministri o važnih zadevah rusko-francoske zveze, podtikali so Rusom sovražni listi najneumnejše namene Delkasejevemu potovanju. Pisali so, da hoče ruski car Nikolaj odstopiti in Delkase je potoval v Petrograd, da ga pregovori, če še mogoče. Seveda je vse to zlagano. Angleži in Nemci namreč z zavistjo gledajo, kako mogočno in neprestano napreduje velika slovanska država na severu, in zato trosijo najbolj abotne vesti v svet, da bi škodovali dobremu imenu Rusije.

Dopisi.

Z Murskega polja. (Kmečke zadruge na Murskem polju.) Kdor ljubi kmeta in celi svoj narod, bere z veseljem «Slov. Gosp.», ker nam med drugim prinaša podučljive članke za kmečke zadruge. Povsod se jih veselimo, ker po njih upamo najboljše prihodnosti ter kmečkega blagostanja. Z zadrugami smo si nakopali sicer novih skrbi, vendar bomo jih radi prenašali. Dozdaj so posamezni «špekulanti» gledali, kako bi si pomagali oni in ni jim bilo mar, da je kmet trpel škodo in vedno bolj globoko propadal; zdaj pa bodo začeli «špekulirati» kmetje v svojo korist, a če «špekulanti» ne bodo mogli shajati z dosedanjim kruhom, pa se naj lotijo česa drugega. Sicer pa še ne bodo trpeli tolike škode, kakor se je bojijo. Kruha bo imel dovolj vsak, ki bo hotel in mogel delati.

Hvala Bogu, da se pri nas povsod pomáljajo zadruge, kakor globanje po toplem dežu. Nas začetnike še teži ena skrb, namreč kako naj začne novo ustanovljena zadruga delovati? Blaga dobimo lahko dovolj skoz noč, toda komu ga bomo prodali. Vemo, da so kupci, vendar mi ne vemo, kje da so? Prekupce najdemo že, vendar zadruga nema namena, da bi skrbela prekupcem za blago. To bi bila tudi njena poguba, ampak zadruga mora spraviti blago od kmeta naravnost istemu, ki ga povžije ali porabi. Zato bi bilo treba zadržnih novin. Ne mislim pa, da moramo ustanoviti nove take novine. Kar gre v javnost, to je že do zdaj objavljaj naš vrli «Slov. Gosp.» na Štajarskem in «Mir» na Koroškem; na Kranjskem pa bi morebiti za to bil najboljši «Kmetovalec». Če pa kdo ve še za kaki boljši svet v tem oziru, prosim naj blagovoli objaviti.

lili, da se jih drugokrat ne bo lotila, ker so jo že poprej voljno prenašali; a ona se ni zmenila za tako prevdaranje, ki menda velja le za bolezní na suhi zemlji; 11. majnika je bilo skorej vse boleno in mnogo živeža se je prihranilo, ker k mizi jih ni prišlo toliko, kolikor je prstov na roki. Jaz sem ležal ves ljubi dan kakor v omotici v svoji kabini in sem se zibal z ladijo vred; hujših nasledkov pri meni ni bilo, pač pa je mnogo trpel moj ogrski tovariš; on je tako oslabil, da se nam je vsem v srce vsmilil, a pomagati mu nismo mogli. Čeh pa je znal dobro prikrivati svojo nadlogo; ni stokal in ni nič govoril; samo enkrat je izrekel zelo pomenljive besede: Jaz ne maram več videti tega gnjusnega morja. Z Ogrm sva to dobro razumela in tudi sklepala, da najin češki tovariš ni brez uzroka okoli polnoči dvakrat vun šel in še precej naglo. Najbolj me je to dirnilo in osupnilo, da ko sem zopet k mizi k skupnemu obedu prišel, so me drugi popraševali, kje sem prejšnji dan bil, ali so me zobje tako hudo boleli?!

Prve dni se seveda nismo vozili po tistih morských krajih, kakor poprej v Afriko, ampak mnogo višje; pod malo Azijo in grško deželo plovili smo proti zapadu in skorej ves tretji dan gledali smo otok Kreta in njegova mesta na severni strani. Pri grškem

Za notranje gospodarstvo pa, kar ni treba zvedeti prekupcem, naj naznanja Zveza kmetijskih zadrug posameznim zadrugam.

Zato naj toraj skrbijo dotične novine in »Zveza«.

Na Murskem polju bi radi zvedeli naravnostnega kupca na pr. za jajca in kuretino, potem za zrnje, za surovo maslo, za najboljše tovarne za obleko in ktere so v slovanskih rokah itd.

(Iz Lehna pri Ribnici. (Shod podružnice sv. Cirila in Metoda) se je vršil prav sijajno. Volil se je nov odbor, kateri bo, kakor se je to do zdaj zgodilo, z vsemi močmi skrbel za zlahten procvit te podružnice. Nepričakovano veliko ljudij se je zbralo na tem shodu. Odlični gostje so prišli iz Ruš, iz Sv. Lovrenca, iz Marnberga, da celo od Sv. Duha na Ostrem Vrh prišlo je z gospodom nadučiteljem več navdušenih posestnikov. Tako je prav! Treba nam je, da se združujemo, da se vedno bolj in bolj spoznavamo. Dobro volje je treba in pa združenih moči, da se vrlému Slovencu nikogar bati ni.

Slišalo se je več lepih govorov in med njimi se je odlikoval slavnostni govor dr. Gregoriča. Koroški Slovenec Poljanec je navdušeno nagovoril navzoče goste, da vsak po svojih močeh blagohotno nekaj daruje za šolo na Muti. In res, dosegel je lep uspeh. Kako bi pa tudi ne! Saj smo bili vsi vneti za dobro stvar. Veselili smo se pa tudi, ker smo slišali krasno petje mešanega pevskega zbora. Nad vse pa nas je očaral imenitni tamburaški zbor pod vodstvom velezaslužnega gosp. učitelja Breznika. Planinske rože iz Ribnice in Lehna svirale so tako lepo, da je bilo res prav kratkočasno. Da bi le še večkrat in na večih krajih nastopili ti vrli tamburaši v čast in slavo slovenskega imena.

Žetale. (Naše razmere.) Motili bi se, ako bi mislili, da v našem mirnem žetalskem kraju nimamo nadlog, ker se nikdo javno ne pritoži. Objavil jih bom samo par, katere nas najbolj tlačijo, morda obudim sočutje ali pa tolažbo; pomoč je skoro nemogoča. Dosedaj nam je trtna uš še prizanašala, pokazala se je le tu in tam; letos pa se je pokazala po svojem pogubonosnem delovanju splošno po vseh naših gričih, tako, da brezdvomno bodo vse trte v dveh letih popolno vničene. Najbrž da je tako topla zima ugajala temu mrčesu. Imamo že sicer nekaj novih nasadov, pa to je še kapljica proti morju starih vinogradov.

Kar je pognalo še grozdja, vzamejo pa druge uime; plesnjivec se je že lani v prvič

pokazal, letos pa se je že tako udomačil, da nam preti, ako se mu krepko ne bраниmo, vso trgatav uničiti. Res smo pridno žveplali in škropili. Dne 24. julija je prihrula popoldne strašna nevihta s točo, ter nam pobrala še to, kar je nam obetalo kaj dohodkov. Da bi streljanje točo pregnalo, je popolno prazno delo, tako vsaj smo se pri nas prepričali že lani in letos; ker ravno v obližju strelne postaje toča najhuje pobije. Tudi na kakšen napredek v narodnem oziru pri nas ni misliti, dokler vleče od Rogatca in Slatine nemška sapa. Imamo sicer odličnih mož, pa so preveč mirni, da bi se z nasprotniki borili; ko bi pa bil le kateri, da bi jih vnel, bilo bi vsega tega konec; in mi bi stali na slovenskih nogah med prvimi.

Iz Haloz. Čimdalje redkejši postajajo možje, ki so videli našega naroda preporod, ki so s paznim očesom sledili vsem tužnim in veselim dogodkom v domovini, ki so imeli osebnost in prijateljske zveze s takratnim majhnim številom navdušenih rodoljubov.

Srečni ti sivi starčki, ki se radujejo na večer svojega življenja znatnega napredka Slovencev, če tudi še ne gledajo zaželjene zlate politične dobe! Tak mož je vlč. gospod Škender Sovič, župnik pri Sv. Trojici v Halozah. Obhajal je slovesno dne 27. julija svojo zlato mašo. Mnogo prijateljev mu je prišlo od vseh strani častit. Veselili smo se z zlatomašnikom, ker smo ga našli v 79. letu še tako duševno in telesno čvrstega. Občudovali smo njegov živ spomin; strmeli smo, kako gladko še govori latinski, francoski in mažarski. Želeli smo mu iz vsega srca, da bi užival še mnogo let prijetne spomine na preteklost in zrl mirno v bodočnost z vrhunca svoje starosti; naj ga ne zadenejo besede: senectus ipsa morbus! Črnogorski.

Iz Ljutomerskega okraja. (Bodočnost naše konjereje.) Naša konjereja, ponos murskega polja, je v veliki in taki nevarnosti, ki jo bode gotovo zelo oškodovala, če ne uničila. Pred nekaterimi leti še so potrebovali naše konje v daljnih mestih, celo v Parizu so jih nekateri prekupci pošiljali. Rabili so je za tramvaj ali konjsko železnico, za gospodsko kočijo in za fjakarja. Kdor pa stopi danes v veliko mesto, vidi, da tramvaj ne potrebuje več konjev in da se tudi gospod vozi že s kočijo brez konja — z avtomobilom. Dne 26. julija t. l. je neki dr. Stern se peljal s takovim vozom celo čez Štillsko sedlo na Tirolskem t. j. 2645 m visoko, tako da je dokazano, da se tem novodobnim kočijam tudi strmina več ne upira. Te kočije vozijo po 45 do 50 km na uro. Kakšna brzina

je to, se vidi, če povemo, da je iz Ljutomera v Radgono 26 km in vlak na tej progi vozi eno uro 20 m. Tudi fjakarjem se žuga, da se bodo povsodi uvedli avtomobili (jeden stane 800—900 gld.) in v Parizu je ena sama akcijska družba postavila na cesti 600 taci voz, katere goni plin ali bencin. Gotovo je, da danes tudi ti vozovi še niso popolni. Neprijeten duh, ropotanje in tresenje še nekatere gosposke ljudi plaši pred tem vozom. Pa skoro vsaki dan čujemo o novih boljših iznajdbah. V kratkem bode prišlo do tega, da se bode elektrika porabljevala tudi v teh vozovih kot gonilna moč. Potem pa je ravno tako gotovo, da se bode konj rabil samo še pri prav veliki gospodi, za kmetiško delo in za vojake. Toda stoj! Na Angleškem delajo resne poskuse artilerijo tako predelati, da bi tudi topove vozili z avtomobili. V bodoči pariški razstavi se bodejo videli tudi taki topničarski vozovi.

Iz tega pa sledi, da mora murski poljanec pravi čas misliti na izpremembo dosedanjega gospodarstva v konjerejo. Gledati bode moral na to, da redi le malo, a prav lepih ali pa zelo težkih konj ali pa — kar bode še boljše — da se vrže z vso pridnostjo na govedorejo. V ta namen bode treba skrbeti v prvi vrsti za zboljšanje krme in posebno za osušenje močvirnih travnikov. Z veseljem moramo pozdravljati trud kmetijske zadruge na Cvenu, ki je začela v tem oziru skrbeti za temljit poduk. Naši kmetje pa naj se zdaj uče, dokler je čas in po naukih naj ravnaajo.

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

(Mariborski krščansko-socialni delavci) napravijo prihodnjo nedeljo dne 13. avgusta izlet v Ruše. Že predpoldan bo tamkaj za delavce služba Božja, popoldne pa prosta vrtna zabava. Delavci in vsi prijatelji krščansko-socialnega gibanja se vabijo, da se v obilnem številu udeležijo izleta. Krščansko-socialna ideja naj zmagovito nastopa po prekrasni dravski dolini!

(Na premnoga vprašanja) odgovarjamo, da bo naš podlistek »Jeruzalemsko romanje« ki se z današnjo številko končuje, izšel kmalu v posebni knjigi. Čisti dohodek knjižice, ki bo jako okusno opravljena, je namenil blagi pisatelj in izdajatelj družbi sv. Cirila in Metoda. Zanimiva vsebina in rodoljubni namen bo gotovo nagnil verne in zavedne Slovence, da se požurijo z nakupo-

predgorju Matapanu smo prvokrat zopet zagledali Evropo in hitro potem smo bili tudi že na starem tiru, kjer smo jonske otoke pozdravljali kot svoje znance. Pri Krfu smo se seveda ozrli na beli cesarski grad Ahilejon, ki lepo čepi sredi gorovja; bral sem, da so rajno preblando cesarico Elizabeto vedno spremljali morski golobi, kedar se je na ladiji iz Trsta tu sem vozila; pa vsakokrat bil je vmes eden črn galeb in ona je rekla: Ta je moja usoda, ta pomenja mojo smrt! — Kaj nenavadnega se nam ni pripetilo na tej 5dnevni vožnji, ampak se je vse na ladiji vršilo redno; opravljali smo svoje molitve in Šmarnice, duhovniki pa tudi daritev svete maše; sicer smo se pa kratkočasili, kolikor je bilo mogoče. Samo dvakrat smo se bili prestrašili, ko je parnik po noči naenkrat obstal sredi morja; bali smo se, da ne bi bili kam zavozili na kakšno morskno sipino, kakor se to večkrat zgodi v adrijanskem morju. Šel sem na krov, da spoznam ali poizvem uzrok, pa vse zastoj; ladija je stala in se po strani zibala, spodaj pri stroju so pa pomorščaki razbijali, da je bilo kaj; noben človek ni vedel pri čem da smo, pa najbrž se je bilo nekaj pokvarilo. Čez eno uro je parnik strašno strepetal in se začel počasi mežiti; polagoma pa je celo okrevljal in zopet mogočno rezal morske valove.

Blíže ko smo prihajali Trstu, tem živahneje je bilo na ladiji, pa tudi na morju; srečavalo nas je mnogo velikih parnikov ter manjših bark in cele trume morskih rib t. j. delfinov so nas spremljale in zasledovale; ta riba sme se imenovati morská svinja, ker čaka na kuhinjske in druge odpadke, ki prihajajo z ladije; najbolj čudno zdelo se mi je to, da so celo nad vodo poskočile za našim parnikom; delfini imajo debelo glavo in so dober meter dolgi. V nedeljo 15. majnika smo srečno dospeli v Trst; hvala Bogu, jeruzalemsko romanje je dovršeno. Utrujeni bili seveda smo vsi in mnogi precej slabotni, toda živi smo le vsi ostali. Veliko romarjev odpeljalo se še je isti dan po železnici v svoje domače kraje; nekateri so še ostali v Trstu, drugi pa so romali na Trsat, Mater Božjo zahvalit za njeno pomoč na tem znamenitem potovanju. Ko sem se vrnil v Maribor, me niso skorej več poznali moji najboljši znanci, ker sem bil v licu ves zagorel in zaraščen; kdor namreč na jutrovan nima mustač (rus ali brk), ni gospod in ne velja nič. Le počasi sem se zopet privadil evropskemu podnebj in tukajšnemu življenju; a v duhu sem še več tednov romal po jutrovih deželah. To pa rečem, da v svojem življenju še nisem okusil toliko duhovnega veselja in srčne tolažbe, kakor tiste dni, ko sem bival

v sveti deželi in pa zdaj, ko sem Vam preljudi rojaki poročal o svojem potovanju. Mene je sicer romanje mnogo stalo, (blizu 1000 gld.), pa spomina na Jeruzalem in druge sv. kraje bi ne prodal (ako bi mogel) ne za več ti-sočakov, ker jeruzalemsko romanje je za duhovnika neprecenljive vrednosti.

Preden sklenem, naj še povem, kaj sem se na potovanju posebnega naučil. Dva glavna nauka posnamem lahko iz svojega jeruzalemskega romanja. Prvič sem se prepričal, da je ta nekdanj tako lepa in rodovitna judovska dežela z judovskim ljudstvom vred od Boga strašno kaznovana in prokleta. Sicer sem dobro vedel, da je Jehova zapustil in zavrgel izvoljeno izraelsko ljudstvo; nisem pa pomislil, da se kaže jeza Božja na vsakem kosu, v vsakem mestu in na vsakem griču uboge sv. dežele. Spominjam se, da se duhoviti krščanski pisatelji v svojih učenih knjigah pogosto začudeni poprašujejo: Zakaj je neki Bog pripustil turško vero ali zakaj pripuščá previdnost Božja, da se kriva Muhammedova vera še tako šopiri po svetu? Ker se ničesar ne zgodi slučajno, zato nam je tudi tukaj iskati modrega namena. Kar se mene tiče, našel sem na svojem romanju dovoljen odgovor; Turki so bili poslani kot šiba Božja za neverne jude, da jih kaznujejo in preženejo, njihovo deželo pa posedajo in